

Izhaja vsak
petek.

Uredništvo in
upravnštvo v
Kopitarjevih ulicah
št. 2.

Naročnina znaša:
celoletna . . . K 3.—
pololetna . . . „ 1.50
četrtletna . . . „ 0.75
Posam. št. . . „ 0.10

Štev. 22. V LJUBLJANI, dné 1. maja 1908. Leto III.

Za delavskega otroka.

Zdaj je na dnevnem redu vprašanje, kako skrbeti za zanemarjeno mladino. Ne bomo razpravljali o tem, kaj se v tem oziru pri nas snuje niti pozivali, kaj in kako naj se ukrene — ni naša stvar. Hočemo samo v par potezih zarisati, kaj je potrebno za naše delavske otroke, da se ne zanemarijo in izpričijo. Tisti, ki so poklicani tozadevne misli udeležiti, bodo to lahko smatrali za nasvet.

Neizpodbojno dejstvo je, da varstva potrebuje v prvi vrsti in največ delavska mladina. Najbolj in najizdatneje bo seveda delavski otrok tedaj zavarovan, kadar bodo njegovi starši živeli v takih gmočnih razmerah, da bodo svoje otroke lahko izdatno prehranili, jih pošteno oblačili in doma vzgajali. Povemo čisto odkrito: Vsa različna preskrbovališča in mladinska zavetišča ne morejo in nikoli ne bodo odtehtala prave vzgoje. To so naprave, ki zgolj nadomeščajo edino pravo varstvo, ki ga ima otrok samo pri materi in očetu in nikjer drugod na svetu. Seveda, dokler traja sedanja plačilna beda, pijanstvo, nezdrave stanovanjske razmere, draginja, nenravnost kot posledica in zvesta spremljevalka siromaščine, tako dolgo bo izvedomače mladinsko varstvo neobhodna potreba. Toda prvo je: izboljšanje delavskih plač. Drugo: Zakon za otroško varstvo po vzorcu nedavno sklenjenega angleškega in varstvo otrok v delavnicah.

Kar se naše ožje domovine tiče, je predvsem dvojje želeči. Treba je preosnovati otroško bolnico — popolnoma nemoderno, tudi prostor-

no nedostatno zgradbo. Postati mora Jom za dojenčke, kjer se bo dobivalo dobro mleko in skrbna poostrežba za otroke. Zdravniki imajo mnogo hvaležnega socialnohigijskega polja, ako prirede po naših večjih industrijskih krajih predavanja ali pa tečaje za matere, ki so zlasti kar se tiče prehranjevanja in negovanja dojenčkov zelo slabo poučene.

Drugo pa so: Delavsko-otroška zavetišča. Veliko zlo je, da delavski otrok pohajkuje. Zbirajo se otroci ob vogalih, jamejo kaditi, igrati za denar, se medseboj pohujšujejo, zapravljajo, zmerjajo in se tudi priuče beračenju in nekateri ob svojem času tudi prilasčevanje tuje imovine. Ali pa: Mati in oče sta v tovarni, otroka izroče v varstvo sosedi ali pa kaki deklini, ki pri njih stanuje. Tuji ljudje otroka radi izpričijo. Iz šole grede napravijo otroci šele cele tolpe itd. Domov gre otrok nerad, saj ga ne čaka nič dobrega. Kosilo slabo in malo, tepež, prepir itd. itd.

Nujno potrebna so zato posebna zavetišča za otroke, ki na domu pogrešajo celi dan staršev. Zavetišča so lahko posebič, najbolj praktično pa je, če so združena s šolo. Otrok naj v njih dobi kosilo in malico — vse za malo odškodnino. V odmorih bi se kretali otroci na velikem vrtu in igrišču.

Da se bo v Ljubljani moralo na to kmalu misliti, je gotovo. Toda tudi drugod v industrijskih središčih se bo kmalu pokazala ista potreba, na Jesnicah, v Idriji in drugod.

Ni dvoma, da bodo otroci s tem neizmerno mnogo pridobili. Prvič: šolski pouk, potem: igra, telovadba, kretanje v svežem zraku, morebiti kaka preprostejša dela na vrtu, rezbanje; za deklice šivanje v malem obsegu, preprostejša ročna dela itd. Bili bi na ta način obvarovani slabe družine na cesti, s pohajkovanjem združenih zlih razvad, rajše bi se učili, ostali bolj zdravi, se odvadili sirovosti in neprijaznosti ter že zgodaj dobili smisel za red, urejeno življenje in pametno razdeljeno delo itd.

Prijatelji mladine bodo tu našli hvaležno polje za svoje naširoko zasnovano delo. Povdarjamo pa še enkrat: Najboljši prijatelj mladine je tisti, ki je prijatelj staršev — dobro hoče otrokom tisti, ki stremi za tem, da se dobro godi odrasčenim — edino pravi cilj otroškega varstva je **obvarovanje družine, gmočno in moralno okrepljenje obitelji**, ki je in bo edino pravi varuh otrokov v telesnem in duševnem oziru.

Gorenjec.

Javna telovadba v Ljubljani. Telovadni odsek S. K. S. Z. v Ljubljani priredi s sodelovanjem drugih odsekov v nedeljo, dne 3. maja 1908. drugo javno telovadbo v veliki dvorani hotela »Union«. Kakor čujemo, bo užitek za gledalce velikansk. Telovadilo bo okoli 200 telovadcev, vrlih fantov. Dolžnost naša je, da jih obiščemo na ta zanje veseli dan, ker so izvečine vsi telovadci iz delavskih in kmečkih stanov, torej naši lastni sinovi. Spremljala jih bo vojaška godba. Začetek točno ob 5. uri pop. Zvečer pa bo komerz, pri katerem bo sodelovala vojaška godba, pevci pevskega društva »Ljubljana« in S. K. S. Z. pa nas bodo izborni s petjem zabavali. Vstopnina h komerzu 20 kr. — Na svidenje torej v nedeljo v »Unionu«.

Katoliško društvo rokodelskih pomočnikov v Ljubljani je priredilo v nedeljo gledališki večer z bogatim, mnogovrstnim sporedom. Vse točke so bile dobro pripravljene in so izborni uspele. Pevski zbor pod vodstvom g. P. Gorjupa je žel za svoj nastop zaslužen pohvalo. G. J. Ložar je z dobro osoljenimi kupleti vzbudil živahno veselost med občinstvom, ki je z dolgotrajnim ploskanjem pokazalo svoje priznanje. Z največjim zanimanjem pa je sledilo občinstvo veseloigr »Pot okoli zemlje v 80 dneh«. Malo dolga je sicer imenovana igra, a se je tako spretno predstavljala, da smo z napetostjo pričakovali vsake nove slike in nas je »Pot okoli zemlje v 80 dneh« na odru »Rokodelskega doma« popolnoma zadovoljila. Phileas Foggovo dznost in hladnokrvnost je izborni pogodil g. Vrečar, istotako premetenega in iznajdljivega Fiksa g. Vrančič in zvestega slugo Passerpartouta g. Peterlin. Pa tudi vse druge vloge: trgovca Cromartij (g. Koželj), indijanski poglavar Ozaga (g. Eržen), kitajski natak (g. Crljan), bankirji (gg. Dragotin, Pšak, Može), polkovnik (g. Kogovšek), indijanec Kamgas (g. Kurnik), bramir (g. Završnik), kapitan (g. Krušič) itd. so bile v dobrih rokah. Ker ima društvo za posamezne slike tudi primerno opravo, se je vse potovanje vršilo čudovito naravno in se sme reči, da je igra popolnoma vspela. — S tem gledališkim večerom je združilo društvo tudi pomenljivo društveno slavnost. Katol. društvo rokodelskih pomočnikov imenuje v smislu dru-

Policaika.

(Iz nemškega.)

(Dalje.)

»Redko kdaj! Le kadar je zunaj deževno, se suši perilo.«

»Takrat pa vaši posli vendar ne hodijo sem bosi?«

»To je izključeno!«

»Poglejte, gospod Golding!« pravi Ethel zmagoslavno.

»Hudodelec je bil tu gori. Bil je bos in njegovi sledovi vodijo k podstrešnem oknu.«

Ethel King gre k oknu in spretno spleza na s skalami krito streho, ki malo visi. Nadzornik li sledi, gospa Drive pa ostane pri oknu.

Ko sta na strehi, gledata na vse strani in Golding reče:

»Poglejte zdaj, gospodina King, kam naj ubeži od tod hudodelec?«

V resnici ni bilo ničesar, iz česar bi se dalo sklepati na kako pot, hudodelec je pa bil gotovo na strehi.

Sicer ni bilo na gladkih skalicah nikakih sledov, a dalo se je sklepati iz gostih sledov pod streho na poti k strešnemu oknu, da je tat jako pogosto tod hodil.

Ethel King ni odgovorila. Tiho nadaljuje svojo pot po strehi, opazuje vsako skalico in si pobjlje ogleduje okolico.

Tam kjer vodi strelovod v globino, stoji na strešnem robu in preiskuje zarjavelo žico in zmajuje z glavo.

»Ne!« mrmra sama med seboj. »Po strelovodu ni doli splezal. Izvolil si je drugo pot, ki jo moram odkriti, gospod Golding!«

Gospodična King stopa zamišljeno naprej po strehi. Naenkrat pa se ji obraz razvedri in zmagoslaven nasmeh ji zaigra na ustnih.

Zavodovo poslopje stoji popono samotno v parku. Daleč na okoli ni nobene hiše. Najbližje poslopja je tvornica, ki stoji kakih 100 m proč.

Deset metrov od zavodovega poslopja, deli visok zid zavodovo posestvo od tvorniške-

ga. Tovarniško posestvo pa obstoji iz poslopj in množine dreves, ki rastejo na travniku. Ravno nasproti zavodu stoji velikansk hrast.

Hrast stoji na tovarniškem posestvu v neposredni bližini zidu. Nekatero močno vejo segajo daleč čez zid. Ena zelo močna veja oddaljena je komaj kakih pet metrov od poslopja.

Ethel King zagleda to vejo, spleza hitro do strešnega žleba, ki je ravno nasproti oni močni veji, pazno motri umazano ploščevino in lahen smehlja se ji prikaže na obrazu, ko opazi, da je rob žleba nekoliko vdrt.

Nadzornik opazuje, kaj počne policajka, a ne razume, kaj misli.

»Ali Vam je že znana pot?« jo vpraša Policajka se mu približa in mu smehlja pokima.

»Da, vem za pot, nočem pa še o njej govoriti gospod Golding. Kmalu se boste prepričali, da se ne motim.«

(Dalje prih.)

štvenih pravil one člane, ki si z dolgoletnim delovanjem za razvoj društva pridobe posebnih zaslug, za svoje častne člane. Po drugi pevski točki je društveni predsednik naznanil, da je odbor imenoval častnim članom g. Fran Globelnika. V kratkem nagovoru je govornik označil zasluge novega častnega člana, ki že 23. leto deluje kot igralec in pevec pri prireditvah katol. društva rokodelskih pomočnikov, preje v Novem mestu, sedaj pa v Ljubljani. Društveni starosta je nato slavljencu izročil krasno diplomu, pevci so pa zapeli navdušeno pesem. Gosp. Fran Globelnik je v svoji zalivali povdarjal nastopno: »Nailepše ure sem preživel kot mlad rokodelski pomočnik. Sedaj mi je pa najprijetnejše delo sodelovati pri vseh društvenih prireditvah in pripomoči, da se mlajši člani z veseljem oklepajo katol. društva rokodelskih pomočnikov, da tukaj najdejo svoj pravi dom. Vedno bolj in bolj sem vnet za katol. društvo rokod. pomočnikov in to ljubezen bom gojil — do groba.« Na navzoče občinstvo je ta društvena slavnost naredila nad vse ugoden vtis. Čujemo, da bo katol. društvo rokod. pomočnikov v Ljubljani po zgledu drugih društev tudi še mnoge člane, ki dolgo vrsto let delujejo, tako odlikovalo.

Tobačno delavstvo.

Občni zbor »Podpornega društva« bo v torek, dne 5. majnika, ob 6. uri zvečer. Dnevni red: Pozdrav in poročilo načelnikovo, poročilo tajnikovo in blagajnikovo ter pregledovalcev računov. Govor deželnega poslanca in deželnega odbornika dr. Evgena Lampeta. Volitve. Slučajnostni. K obilni udeležbi vabi odbor.

Glede na prosto sobotno popoldne je predlagalo ravnateljstvo, naj bi se delavna doba dooločila takole:

I. če je ena ura odmora opoldne:
od ponedeljka do četrta od 7.—12. dopol.
od ponedeljka do četrta od 1.—12. popol.
v petek od 7.—12. dopol.
v petek od 1.—12. popol.
v soboto od 7.—12. dopol.
v soboto popoldne prosto.

Skupni delavni čas 52¼ ure na teden.

II. če je 1¼ ure odmora opoldne:
od ponedeljka do četrta od ¾7.—¾12. dopol.
od ponedeljka do četrta od 1.—12. popol.
v petek od ¾7.—¾12. dopol.
v petek od 1.—12. popol.
v soboto od ¾7.—¾12. dopol.
v soboto popoldne prosto.

III. če je 1½ ure odmora opoldne:
od ponedeljka do četrta od ¾7.—¾12. dopol.
od ponedeljka do četrta od ½12.—¾16. popol.
v petek od ¾7.—¾12. dopol.
v petek od ½12.—6. popol.
v soboto od ¾7.—¾12. dopol.
v soboto popoldne prosto.

Skupni delavni čas znaša povsodi 52½ ure na teden.

To je delavstvo samoobsebi umevno odklonilo. Značilno pa je, da so socialni demokrati delali vodo, da bi delavstvo sprejelo tako razdelitev, po kateri bi moralo ob drugih dneh delati več časa.

Pattermann, tajnik socialno-demokratske zveze je prišel preteklo soboto v Ljubljano. Čakal je pred tobačno tvornico, kdaj da pride delavstvo iz tvornice. Ki smo ga poznali, smo s smehom vpraševali, če morebiti čaka, da ga sprejmejo v tvornico. No, pa izvedeli smo, da je prišel po profesionaliste, s katerimi je imel potni shod »Pri kroni«. Nam se zdi edino čudno, da je imel shod samo s profesionalisti in zakaj da ni povabil na shod vse tiste, ki so člani in članice rdeče zveze. Pa ne, da so mu »pregmanj«, njemu, velikemu dunajskemu gospodu?

Za nočne čuvaje se zdaj nekaj deluje, a jasno nam še ni, kaj in kako. Vse se dela bolj tajno. Znano nam pa je, da nameravajo nočnim čuvajem samo podnevi podaljšati nekoliko prosti čas. Po našem mnenju bi s tem čuvajem ne bilo veliko pomaganega. Število čuvajev bi se moralo tako povišati, da se napravijo tri partije in bi bil čuvaj vsak tretji dan prost. Čuvaji rabijo tudi nočni počitek. Saj smo ljudje, in vemo, da se človek ponoči bolj naspi kakor podnevi. Kdor sam ni izkusil, ne vé, kaj se pravi opravljati čuvajsko službo ob slabih, viharjih, mrzlih, deževnih in ledenih nočeh. V čuvajnico se vrne čuvaj pozimi napol zmrznjen. Podnevi naj bi počival čuvaj, ponoči pa ne. Saj vé vsaka rodbinska mati in vsak rodbinski oče, kako se počije podnevi, osobito če so otroci tu.

Somišljeniki in somišljenice! V nedeljo, dne 3. maja vsi k II. javni telovadbi in komerzu telovadnega odseka S. K. S. Z. v Ljubljani. Na svidenje!

Predilnice.

Iz ljubljanske predilnice. V zadnjo številko »Naše Moči« je neki dopisnik iz naše predilnice poslal dopis, v katerem v začetku hvali sedanje vodstvo našega strokovnega društva, nadalje pa tudi našteva še pomanjkljivosti, katere bi se mogle odstraniti, da bi se moglo društvo zares krepko razvijati. Res je to, da še ni vse tako, kakor bi bilo želeli in se tudi lahko reče, da noben odbor ne more vsakemu posameznemu članu vstreti, kakor bi ravno on hotel, ker odbor mora gledati pred vsem na koristi celega društva. Cenjeni dopisnik se je posebno pritožil, da se bolniki prestrogo kontrolirajo ali nadzorujejo in to zlasti od ene osebe, ki ima nalogo, da bolnike obiskuje, če so res bolni. Potem je pa dopisnik navedel slučaje, če bolnik nima nobenega človeka, da bi mu hrano oskrbel, si jo mora sam pripraviti, če noče, da bi gladu umrl, dekler mu dopuščajo moči, da more vstajati. Na to mora odbor dopisniku sledeče odgovoriti: Dotičnik, ki bolnike nadzoruje, oziroma obiskuje, samo to poroča odboru, v kakem stanju je bolnika dobil, kaj je takrat delal in pa če ga sploh še doma ni bilo. To pa vsakdo lahko vé, da dotičnik, ki bolnike obiskuje, ni vsegaveden, zato pa on tudi ne more vedeti, v koliko je kdo bolan, če se mu poznanjem ničesar ne pozna, zato je pa želeli, da bi bolniki, ki so toliko bolni, da delati res ne morejo, tudi doma ne delali, ker če doma lahko delajo in okrog hodijo, da se še vselej doma ne dobe, potem se lahko misli, da bi tudi v tovarni lahko delali, za to naj pa bolniki sami bolj nase pazijo, da ne bo pritožbe. Odbor pa mora vsekako skrbeti, da kdo društvo brez potrebe ne izrablja, ker ravno sedanji čas, ko je novi odbor nastopil, je toliko bolnikov, da jih ni bilo še nikoli poprej toliko kar društvo obstoji, tako da marsikateri teden gre več za podpore, kot se pa udnine dobi od članov. Če je pa morda sedanji odbor komu krivico storil, da ni dobil podpore, če je bil v resnici bolan, naj se pa oglasi, če je opravičen za to in bo odbor poravnal krivico. Toliko toraj v pojasnilo cenj. dopisniku. Ob enem pa prosi odbor dopisnika, da v prihodnje ne napada našega bolniškega nadzornika, ker on vrši samo svojo dolžnost, drugega pa prav nič. Če pa morda kateremu bolniku ni všeč, zato ker ne more popolnoma svobodno okrog hoditi, naj bo pa doma, ali naj si pa preskrbi listek od zdravnika, da sme okrog hoditi, potem mu pa naš nadziratelj ne bo nič rekel.

Somišljeniki in somišljenice! Zahtevajte in kupujte v vseh trgovinah in trafikah vžigalice v korist obmejnim Slovencem!

Krvoses kapitalizem.

Shod kranjskih mesarjev. Dne 29. aprila se je vršil shod kranjskih mesarjev, ki je bil sklican samo zato, da naj bi mesarji prodajali skupno kožo. To je bilo za javnost. Kaj so pa vse sklepali mesarji potem, ko so bili sami med seboj, pa ne vemo. Nam se gre za to, ker je mesar Kovač iz Starega trga upil, da dá rad 2000 K, če se dokaže, da ima mesar pri volu 140 K dobička. Mesarji so se smejali, ko je to zaklical mesar Kovač. Mi bi radi zaslužili teh 2000 kron in zato hočemo po uradnih zapiskih dokazati, da zasluži mesar pri volu toliko. — V nekeš štajerskem deželnem zavodu so 16. januarja 1905. ubili vola, ki je veljal 409 K in je bil težak 610 kg. Stroški so znašali v Gradcu: Cena za vola 409 K, vžitninski davek 15 K 13 v., dvadnevna hlevna pristojbina 40 v., krmljenje 40 v., taksa za ubitje 2 K 80 v., plača osebju, ki je ubilo vola, 2 K, petdnevna pristojbina za vkladeno meso 1 K 35 v., skupni stroški iznašali so 431 K 26 v. Dobička se je pa napravilo: Koža, težka 52 kg, à 90 vin., znesse 46 K 80 v., 30 kg loja, à 38 v., 11 K 40 v., jezik, pajsl., nože 7 K, skupaj torej 65 K 20 v. Ostane toraj še stroškov 366 K 6 v. Mesa za prodajo je ostalo še 297 kg. Stroški za kilogram mesa so torej znašali iz graške klavnice 22. januarja 1905. še 1 K 23¼ vin., brez 19 odstot. priklade s kostmi. Prodalo se je meso za 457 K 20 v., h kateri vsoti pa še pride dobiček 19 odstot. priklade v trgovini na drobno, to je 15 odstotkov teže mesa 297 kg, kar je znašalo 62 K 37 v. Odračunati se pa mora

cena za kosti, 44¼ kg, ki jih je kupil mesar za 8 kron 40 v., kar znesse 53 K 47 v., skupaj toraj znaša mesarjev dobiček za srednjega pitanca 144 K 61 v. Evo, gospod Kovač, tu smo dokazali, da ima mesar pri volu več kakor 140 K dobička. Vi ga imate pa še več, ker imate manjše stroške, kakor jih ima graški mesar. Zdaj pinkajte!

»SLOVENSKI MEŠČAN«.

V Ljubljani izhaja zdaj tednik »Slovenski Meščan«. Ime pove, da je namenjen list slovenskemu meščanstvu. Slutimo, da pridemo z novim slovenskim ljublj. listom večkrat v nasprotstvo. Komaj je namreč zagledala 2. številko, list namreč izhaja ob sobotah zvečer, se je že zaletel precej zavito in strupeno v državnega poslanca Gostinčarja, o katerem piše:

»V enih zadnjih sej državnega zbora je poslanec Gostinčar trdil, da sedanji obrtni nadzorniki služijo edino podjetnikom. To pa ni tako. Naj gre eden vprašat naše ljubljanske podjetnike in mojstre, potem bo zvedel, kako naklonjeni so jim obrtni nadzorniki in kakšnim šikanam so večkrat mojstri od strani nadzornikov izpostavljeni. Ko bi le nekateri gg. poslanci ne rabili socialne demokratičnih fraz in bi popreje povprašali, potem bi zlasti o sedanjih obrtnih nadzornikih drugače sodili.«

Tole smo sklepali, ko smo čitali napad na Gostinčarja: 1. Oče napadu je kak dober prijatelj Gostinčarjev, ki bi mu prav nič ne škodilo, ko bi vsaj enkrat prečital (ne proučil) kako slovensko slovnico. 2. »Slovenski Meščan« laže, ker je rabil Gostinčar sledeče besedilo v svojem govoru:

»Obrtno nadzorstvo zdaj koristi več podjetnikom kakor delavcem.«

To je pa nekaj drugega, kakor besedilo, ki je rabi elegantni »Slovenski Meščan«.

3. Gostinčarju čast, da je povedal to, kar vse delavstvo dobro ve in čuti. Saj obrtni nadzornik niti ne sme sam govoriti v delodajalčevi nenavzočnosti z delodajalcem! 4. Če kljub svoji naklonjenosti obrtni nadzornik graja in »šikanira« (sic) ljubljanske mojstre in podjetnike, so tega dotičniki sami vzrok, ker se ne ozirajo na postavna določila, češ, da velja postava samo za delojemalca, za delodajalca pa ne. 5. Dober nauk nekaterim gg. posl., naj ne rabijo soc. demokr. fraz, dokler prej ne povprašajo, naj bi bil pisatelj ohranil lepo za se. Kdor pove resnico, ki morebiti ni vsakemu »malkotentu« všeč, zato še ne rabi socialno demokratičnih fraz.

Brzjavke v 1. in 2. številki »Slovenskega Meščana« nismo opazili nobene. Vojsko proti našim poslancem je bil pričel. Prvi je napaden Gostinčar, sledili bodo pa lepo po vrsti drugi. Gotovo še dočakamo, da prične tale tednik še kovati v zvezde Ivana Hribarja. Živilo dlakocepstvo! Delavstvu lista ne priporočamo, ker je že nastopil proti delavstvu.

Jeseniška straža.

Sava. Izkušene domačine vun iz tovarne, nove, tuje, neizkušene pa v tovarno, to je geslo v naši tovarni. To vidi vsakdo. Da se domačim delavcem slabo godi, za to že skrbi tovarna. Ko se družinski delavec postara — pravzaprav oslabi od pretežkega dela — tedaj marš v penzijo. Še tega ne pripusti tovarna, da bi otroci na stara leta pomagali onemoglim staršem. Otroci le po svetu, da starim ne bo treba pomagati. Stari pa pomrite, saj niste za družega kot v nadlego. Vsak mesec se vam mora dati 16 K, potem vsaj tega ne bo treba. Da gre vse bolj navidezno prav, posluhuje se vodstvo tovarne zvijače, da bi ji kdo ne mogel reči, da ga od dela pode. Dela se tako z delavci: Ako dela delavec v takem oddelku, kjer delajo rokodelci, se prestavi v tak oddelku, kjer ne delajo rokodelci. Če v tem oddelku delavec toliko zasluži, da preživi družino, ga denejo v tak oddelku, kjer nič ne zasluži. Taki delavci gredo seveda radi proč, jim še odpovedati ni treba. Ti delavci iščejo pomoči, pa je ne dobe. Kriva je tu tovarna, krivi so pa tudi sami delavci. Če oče dobro služi, ne gre k organizaciji. Sin tudi ne, kaj je njemu mar organizacija, saj oče dobro služi, me bo redil že on. V resnici je domačih delavcev na Savi prav malo organiziranih, zabavljati pa znajo dobro čez organizacijo. Večinoma so delavci sami krivi, da jim nalaga tovarna toliko krivic. Delavstvo ni vse organizirano, krega se med seboj, zavida, če kdo kaj boljše zasluži. Ni popolne organizacije in ni ljubezni in prave ednosti med delavstvom. Zaraditega se še posmejuje bližnjemu, če se mu slaba godi. Savško

delavstvo naj spozna, da se le s pomočjo organizacije zamorejo izboljšati delavske razmere. Kjer je delavstvo res organizirano, tam je pravo bratstvo: brat za brata gre v boj.

Eden prizadetih.

Javornik. Pred tremi tedni je prišel v javorniško tovarno predelavec Fr. Aleks. Misli, da je strašno učen in iz njegovega obnašanja se razvidi, da bo ob tridesetletnici svojega delovanja postal še inženir. Ta gospod zna farbat posebno inženirja Rajskiga. Delavci pa mislimo, da bo njegovih farbarij konec, če izve ravnatelj, da ima ta gospod v glavi mesto možganov slamo. Saj je le v škodo tovarni. Zelo v časti je pri inženirju Rajskiju, tako da kmalu ne bomo vedeli kdo je inženir: Aleks ali Rajski. Čudno se nam le zdi, da se gospod Rajski pusti od njegovega tako nesramno farbat, ko njegovi kolegi vendar pripovedujejo, da je že delal v trinajstih tovarnah, a je povsod odšel z dolgim nosom proč. Pri nas pa bo še celo za svoje farbarije in ker delavce psuje z žaljivimi psovki, dobil menda zaslužno kolajno od Rajskiga. Da pa bodeš bolje odlikovan, ti bomo delavci pripeli eno medaljo na tvoje ognusne prsi za psovke: Krainerische Zigeunerbande, Krainerische Hunde, Trottel, Limel itd. Za neumne nas imaš. Če smo mi neumni, ne plačuje naših neumnosti, ko tvoje, tovarna. Za tvoje farbarije plača tovarna vsak mesec 30 do 30 kron. Predelavec na drugem šihitu je bolj zmožen, da bi ukazoval, pa zasluži manj na mesec. Aleks pravi, da nismo znali na Tenistrecki prejšnji delati, dokler ni prišel on. Prej ko Aleksa ni bilo, smo delali boljši »Ponteisen«, ko sedaj. Predelavec ni šel nikdar preje domov, če se ga je potrebovalo. Če zdaj pride tako delo, ga ni na šihit in delamo brez njega. Ne razume se tako ne na drugo, ko na kozarec in ribe, Rajskija pa na farba, da je bolan. Radovedno smo, če ve ravnatelj za te farbarije. Da bi preje prišel za mojstra ali inženirja, prikrajšuje delavcem zaslužek, sam pa nima nikdar dosti plače za svoj suhi goltanec. Čudno je, da ne zavrneta njegove farbarije niti Rajski, niti ravnatelj. Ta človek ne dá lepe besede delavcem v tovarni, zmerja moške in ženske v stanovanju, v gostilnah zmerja delavce in mojstre. Delavci pričakujejo, da bo ravnatelj naredil enkrat tem lumparijam konec. Naš Aleks ima tudi enega adjutanta, da mu prinaša vesti iz cele tovarne. Tega porabi posebno takrat, ko gre v gostilno šnops pit, da vé kaj se je med tem časom godilo, ko je on v »ohtele« gledal. Lansko leto smo imeli delavci že vse pripravljeno, da bi ga brenili iz tovarne, pa nas je potolažil Rajski. Pozivljamo ravnateljstvo, da poseže vmes. Dragi Aleks, danes smo obdelali le nekaj črtic iz tvojega življenja, ako pa se ne bodeš ravnal kot se spodobi predelavcu, bomo v prihodnosti povedali še kaj več in tudi bolj zanimivega. Za sedaj bodi tring — pozdravljen!

Rudar.

Idrija. Veselje, ki je zavladalo med nami, ko smo zvedeli konečno razsodbo najvišjega sodišča v zadevi tožbe našega državnega poslanca Gostinčarja, bilo je nepopisno. Ko je nam lansko leto g. Gostinčar na nekem shodu pri Didiču vso zadevo pojasnil, smo bili takoj na jasnem in docela prepričani, da je krivda na Julčetuvi strani, ker g. Gostinčarju verjamemo kot značajnemu možu in vemo, da kar on reče, je istina; vedeli smo natanko, da ako bo stvarnopравни razlogi merodajni, da mora priti resnica na dan. Prav nič pa nas ni vznemirjalo, ko smo čuli o prvi in drugi razsodbi, saj vemo kako stvari na Kranjskem stoje. Ta zadeva tudi ni bila prva, ki je tako izpadla. Ni nam treba na kitajske razmere kazati, Kitajci nam kažejo na naše razmere, iste so morda hujše od prvih. Zato smo pa težko pričakovano razsodbo zadnje sodne inštanice tudi pozdravili s primernim veseljem in našemu vrlemu delavstvu in značajnemu državnemu poslancu gosp. Gostinčarju iz srca častitamo k tako sijajnemu zadoščenju ter mu kličemo: »Bog Vas živi!« — Gosp. Julče, za Vas pa zdaj ni več zdravil; tisti flajšter, ki so ga Vam Vaši zagovorniki na Vašo kosmato vest popali, ne drži več, in le povejte vsem Vašim padarjem, da je njih kunšt za nič. Tudi žajfa, s katero so Vas umivali, je za nič, kajti bolj ko so Vas umivali, bolj ste bili umazani in sedaj za Vas ni več žajfe. Umazani ostanete. To je pribito. Da se s to sodbu tudi Vi ovekovečite, zapišite v občinsko spominsko knjigo sledeče: »V jubilejnem letu 1908. imel sem tudi jaz jubilej svojih laži in obrekovanj, kajti najvišje sodišče na Dunaju se

me je spomnilo in me primerno odlikovalo. Iz hvaležnosti do tolikega priznanja, ter resnici in pravici na ljubo daroval sem — večjo svoto v zabavne namene.« — Tako bodo tudi potomci po svoje čislali nekdanjega občinskega tajnika in ga primerno slavili vsled takih in enakih, ne vsakemu lastnih vrlin in zaslug.

Idrija. Pretečeno leto je Toni Kristan z neverjetnim terorizmom po svojih »sužnjih« zbiral kronce od nas delavcev za slučaj štrajka. Marsikateri tovariš si je težko odtrgal kronco in jo daroval, dobro vedoč, da ji ne bo več gospodar; pa mislil si je, ako je ne dam, ne bom še na šihitu varen pred Kristanovimi petolizniki. »Naša Moč« je opetovano svarila pošteno delavstvo proti tej Kristanovi sleparski »šeškariji«. Ker smo krščansko-socialni delavci dosegli s svojim previdnim delovanjem povišanje delavskih plač s 1. decembrom 1907., je seveda nameravani štrajk izostal. »Visoki gospod Anton« je v svojo veliko žalost moral jenjati s »šeškanjem« krvavih kronic. Seveda je sedaj nastalo med delavstvom vprašanje: Kaj bo z našimi kroncami? Kje so? Ali jih dobimo nazaj? »Gospod« Anton so se blagohotno odzvali tem vprašanjem ter sklicali »ošeskan« delavstvo k posvetovanju. Toda od tega posvetovanja so bili izključeni vsi oni delavci, ki so dali smo po eno krono. To dejstvo postavlja delavskega krvosesa Kristana v pravo luč pred nas. Vedno povdarja v svojem glasilu in po shodih, da se mora vpeljati v vse zastope splošna in enaka volivna pravica. Pri tej važni zadevi pa je ta mož v praksi pokazal, kako umeva enakost. Oropal je uboge delavce, ki niso vtrpeli več kot eno kronco za njegove umazane namene, pravice glasovanja. O, dragi tovariši! Ali se boste še dolgo pustili slepariti? Ali vam ne odpre ta slučaj oči? Kristan je z jezikom prijatelj delavstva; v dejanju pa največji nasprotnik delavskih zahtev. Pa saj ni čuda! On je kuhan in pečen pri liberalni frakariji. On je socialni demokrat le na shodih, ko ima pred seboj tropo obžalovanja vrednih nevednežev. Sicer pa je čisto navaden frakar, za las ne boljši kot Julče, Dragotin, notar in drugi. Cenjeni tovariši! Priporočam te vrstice v razmišljanje!

Zagorje ob Savi. Pripravili smo naše soc. demokrate, da so se začeli zanimati za list »Naša Moč«. Pa še tudi na to jih hočemo pripraviti, kadar se bo kaj ukrepalo, da se bodo vprašali: kaj poreče »Vzajemno strokovno društvo« v Zagorju? Onega nasilstva, ki ga zahteva Čobalova banda, se hočemo otresti. Po shodih se hujška zoper vsacega, kdor ni demokrat. Zahteva se, da mora vsak demokrat svojega tovariša pripraviti do tega, da se vpiše v Čobalov protokol. Ako ne, proč žnjim! So pa še tudi delavci, ki se ne boje tega nasilstva in dobro poznajo te moke, ki bi radi svojo umazano preteklost oprali s pomočjo ljubljanskih gospodov. Vsi delavci in kovači morajo biti priča, da jim je zavidal zaslužek čez delavno dobo, ki je bil tudi odpravljen. Danes pa, ko ima on na dan poldrugi šihit, v nedeljo pa dva, lepo molči o tem. Mi mu tega ne zavidamo. Saj je siromak, ko je moral plačevati primanjkljaj demokratske blagajne. Mi smo pa le dosegli to, da so vam delavci povedali to, kar vam gre.

Prometna zveza.

Naznanilo članom »Prometne zveze«. Za mesec april je vplačati za sledeče umrle člane: 1. Katarina Plattner v Inomostu, 2. Rupert Riedler v Taxenbachu, 3. Benedikt Ihler v Bludencu, 4. Jožef Gmeinhardt v Judenburgu, 5. Jožef Graishammer v Neumarktu, 6. Ana Elmenthaler v Schwarzbachu, 7. Alojzij Vogl pri Sv. Valentinu, 8. Jožefa Michalek v Mor. Schönbürgu, 9. Marija Wachtler v Fieberbrunn, 10. Alojzij Pichler v Feldkirchenu, 11. Franc Dvorak na Dunaju II., 12. Filip Kerth v bosanskem Brodu, 13. Anton Bucher v Knittelfeldu, 14. Karl Hollas v Floridsdorfu I., 15. Ivan Zupančič v Ljubljani. — Mrtvih je torej 15, za kar je plačati mrtvaščine 75 vinarjev.

Železničar nam piše: V zadnjem času so socialni demokratje začeli kar od jeze besneti, ker jim železničarji ne letе tako na lim, kakor bi sami hoteli. Železničarji so začeli izpregledavati, ker vidijo, da poročila, ki jim dohajajo od strani socialnih demokratov, niso prav nič zanesljiva. Na shodih jim za to dobro plačani brezdelneži obljubujejo vse mogoče in nemogoče stvari, a ko pride dan, ko bi se naj obljube izpolnile, skličejo zopet shod, na katerem se

obljube po številu še pomnože, a delavcu ostanejo le obljube. Delavec, ki obiskuje socialno-demokratske shode, postaja vedno bolj nešrečen, vedno s samim seboj in s svetom nezadovoljen, ker se v njem vzbujajo želje, ki jih čuje na shodih. Te želje in zahteve rabijo socialno-demokratski brezvestni agitatorji le v agitatorične in slepilne namene in jih sami ne izpoznajo za resne. A kaj mar socialno-demokratskim agitatorjem delavska beda, kaj jim mar delavske želje po izboljšanju. Njim je samo za trdo prislužene in s krvjo prepojene delavske kronce. Saj je rekel en voditelj socialnih demokratov: »Delavstvu se mora vedno slikati njegova beda v najslabši luči, da postane popolnoma nezadovoljen, kajti, dokler bo delavstvo nezadovoljno, toliko časa bo obstajala socialna demokracija.«

Odkrite in resnične so te besede, dragi stanovski tovariši. Delavstvo mora biti in ostati nezadovoljno. Kdor pa bi hotel ali poizkušal izboljšati delavsko stanje in storiti delavstvo zadovoljno, ta je po mnenju socialnih demokratov delavski sovražnik. Mi pa pravimo: Tak mož, ki dela v blagor delavstva nesebično, z ljubeznijo v srcu, tak mož je delavski prijatelj, tak mož je dobronik delavstva. In pri nas v »Prometni zvezi« so taki možje, pri nas v krščansko-socialni stranki jih je mnogo. Naj pa jih pokažejo socialni demokrati! Ali ni vsak socialno-demokratski agitator dobro plačan lenuh, ki se mu ali ne ljubi delati, ali pa prav nič ne zna družega, kot brusiti svoj jezik in zmerjati vse, kar je dobrega in lepega?

Razsodni železničarji so začeli že prav odločno z glavo majati nad lepimi, a v zvezde ukovanimi obljubami rdečih priganjačev. Majanje z glavo pa jih je privedlo do popolnega dvoma nad izpolnitvijo lepih obljub rdeče garde. Na stotine zato zapuščajo tabor rdečih lenuhov in krepko in brezobzirno stoje v »Prometni zvezi« kot varuhi svojih pravic in pospeševalci železničarskega blagostanja.

Seveda leže ti možje na srcu socialno-demokratskim agitatorjem. Ako za koga vedo, da je v »Prometni zvezi«, da se jim ne dá več izkoriščati, potem ga neusmiljeno napadajo in zasramujejo. Denuncirajo jih, lažejo o njih in jim na vsak način izkušajo iztrgati iz ust borni kruhek, ki si ga s trdim delom služijo. Na tak način je hotela neka dobro znana rdeča pokveka, ki nosi pri socialnih demokratih zvonec, spraviti ob službo našega člana delovodjo Starmana v Ljubljani. Očita mu, da je za delo nezmožen, da grdo ravna z delavci, da je slep itd. Gospod Starman je poštena duša, izobražen, ki mu zastonj iščeš para v taboru rdečih sodrugov. En greh pa ima nad seboj, in tega mu rdeči njegovi prijatelji nikdar ne bodo oprostili: Mož je član »Prometne zveze«, dober in zvest tovariš, dober katoličan in socialnim demokratom prav nič ne verjame. To je njegov greh. Pa rdeči sodrugi se bodo morali navaditi takih grešnikov, ker jih je vedno več. Mi bomo pa tudi poskrbeli, da bomo o priliki vrnili napad na g. Starmana.

Socialno-demokratski »poštenjak«. Enemu najstrastnejših socialnih demokratov in najhujših kričačev na Zidanem mostu, F. Š., ni dalo radeško pleče miru. Svojega tovariša, ki je zavoljo istega plečeta »fasal« tri dni, je hotel posnemati, toda brez treh dni. V to nevarnost ni hotel. Napravil je tedaj prav zvito. Drva so tudi kaj vredna, si je mislil, v hribu me pa tudi ne dobodo. In da bi bilo še bolj gotovo, se je podal v gozd g. Jakšeta iz Loke. Pa glej ga spaka! Slučaj je hotel, da je ravno isti dan v glavo padlo gospej Jakšetovi: pojdi in poglej okoli. In ona gré skoraj eno uro in pride v gozd, v katerem je F. Š. nepozvan in nenaprošen drva sekal, ne za gospoda Jakšeta, marveč za sebe. Gospa pove gospodu soprogu in ta pokliče nepovabljenega drvarja na odgovor. Seveda je mož »junaško« priznal. Na g. Jakšetovo vprašanje, ali vé, kaj bo iz te moke, prav klaverno odgovori, da bo ob službo, če se ga naznani. In dasi je socialnim demokratom ta železniška služba tako v želodcu, je vendar začel moledovati in prositi, in če se gospod Jakše noče usmiliti njega, naj se usmili vsaj njegovih otrok. Za sedaj se mu je prizaneslo z opominom, če se to še enkrat zgodi, potem pa brez prizanašanja. Gosp. urednik, ali bi mogli povedati, če je to tudi »Rdeči Prapor« prinesel? Vsaj znanim kričačem iz Zidanega mosta je resnica čez vse. — Upamo, da »Železničar« to prav gotovo prinese in morda še pove, da je bil F. Š. »klerikalec«, ki je bil član »Prometne zveze« in prav pridno hodil na klerikalne shode.

„Naša moč“

izhaja vsak petek.

Cena na leto 3 krone.

Cene inseratom so:

za male 6stopne oglase: 6 vrstic 70 v.,
12 vrstic 130 v., 18 vrstic 180 v., 24
vrstic 220 v. 3stopne oglase računamo:
1 krat 9 v. petit vrsta, 2 krat 7 v. petit
vrsta, 3 krat 5 v. petit vrsta.

Uredništvo in upravništvo

„Naše moči“

Kopitarjeve ulice šte. 2.

Tovarna

za stole

Franceta Švigeljna

na Bregu, p. Borovnica, Kranjsko

izdeluje 2805 26-2

vsakovrstne stole

od preprostih do najfinejših po
najnižjih cenah brez konkurence.

Ilustrovan cenik pošlje se na zahtevo za-
stoj in franko.

Delavke in delavci pozor!

Najcenejše

dežnike in solnčnike

domačega izdelka

priporoča po najnižji ceni in najboljši
kakovosti

Josip Vidmar

v Ljubljani

Pred škofijo št. 19, — Stari trg št. 4.
Prešernove ulice št. 4.

Popravila točno in ceno.

Cene brez konkurence!

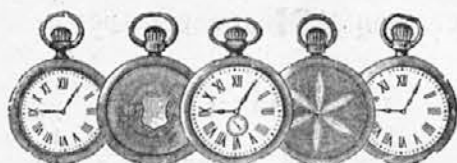
A. Lukić

Ljubljana, Pred škofijo 19.

priporoča svojo

veliko zalogo izgotov-
ljenih oblek za dame,
gospode, dečke in de-
klice po najnižji ceni.

Solidna postrežba!

Ustnov-
ljeno let
1862.

Milko Krapeš urar

Podružnica Resljeva cesta št. 2 v Ljubljani Podružnica Resljeva cesta št. 2
prej g. Jos. Černe. prej g. Jos. Černe.

Jurčičev trg šte. 3, pri železnem mostu

priporoča svojo bogato zalogo

zlatih, srebrnih, tula- in nikelnastih
ur, verižic, stenskih in nihalnih ur, uhanov in prstanov

Kupuje in zamenjava staro zlato in srebro.

Gosp. urarjem v mestu in na deželi priporočam
izredno veliko svojo zalogo furnitur.

Glavno zastopstvo za Kranjsko zaloga strun
za nihalne ure v vseh dolžinah in debelostih.

Ustanovljeno leta 1845.

JOS. REICH

Edini zavod

za kemično čiščenje obleke ter za-
storjev, barvarija in likanje usnja

na par

Poljanski nasip —
Ozke ulice št. 4.

Sprejemališče

Šelenburgove ulice šte. 3.
Postrežba točna. Solidne cene.

Gričar & Mejač

Ljubljana, Prešernove ulice 9

priporočata

svojo največjo zalogo zgotov-
ljenih oblek za gospode,
dečke in otroke in

novosti v
konfekciji za dame.

Pozor, slovenska delavska društva!

Kupujte svoje potrebščine pri znani in priporočljivi domači manufakturni
trgovini:

Češnik & Milavec

(pri Češniku)

Špitalske ulice

Ljubljana

Lingarjeve ulice

v kateri dobite vedno v veliki izbiri **najnovejše blago**

za ženska in moška oblačila.

Postrežba poštena in zanesljiva.

Cene najnižje.

AUSTRO - AMERICANA

TRIEST NEW-YORK

*Potniki v Ameriko
kateri želijo dobro, po ceni in
zanesljivo potovali naj se obrnejo
na*
Simona Šmetetka
v Ljubljani Korošerske ulice 26.
Vsakovrstna Pojasnila daje se brezplačno.

Ivan Podlesnik ml.

Ljubljana - - - Stari trg šte. 10

Priporoča svojo
**trgovino
s klobuki
in čevlji**

**Velika zaloga
Solidno blago
Zmerne cene**